

Ingvar Lidholm blev år 1986 den första någonsin att tillägnas en tonsättarfestival i Stockholms konsert-
hus. Här betraktar han repetitionsarbetet under sin
andra tonsättarfestival, hösten 1998.

EN MODERNISTISK ROMANTIKER

Sveriges tonsättarnestor *Ingvar Lidholm* avled den 17 oktober vid 96 års ålder.
Följ med *Carlhåkan Larsén* på en tidsresa genom hans stora konstnärskap.

1930 -talet

Ingvar Lidholm var besatt av musik ända sen tonåren. Han lyssnade på allt man kunde komma åt, alltifrån familjens kristallmottagare på 1920-talet till vad som bjöds i Missionskyrkan och Frälsningsarmén och Södertälje orkesterförening och kyrkokören och Stadshotellets musikpaviljong. Han spelade orgel i skolan, lärde sig piano på egen hand, tog fiollektioner men trakterade också cello och kontrabas och, allra bäst, altfiol. Han dirigerade gymnastiföreningen Bifrosts orkester och fick beröm i ortstidningen. Hela hans liv var och förblev musik.

1940

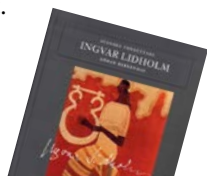
Redan som nittonåring sände Ingvar Lidholm in en förfrågan till Radiotjänst om det möjligen fanns en tjänst för honom i musikavdelningen. Som meritering medsände han kompositionen ”Konsertuverty”. Någon passande befattning fanns det ju inte, inte nu. Men radiotjänstemannen **Lars-Erik Larsson** fattade intresse för Lidholms komposition och svarade i ett personligt brev: ”Den slog mig /.../ med en viss häpnad genom det orkestrala handlag den uppvisade och sin ”fria polyfoni”. /.../ Ni tycks vara född på ett orkesterpodium.”

Så sant! En rad orkesterverk genom Lidholms långa karriär vittnar om detta handlag – från 23-åringens ”Toccat e Canto”, uruppförd i Göteborg men också spelad av den nygrundade och på sitt sätt djärva Lilla kammarorkestern i Stockholm. Titeln ger associationer till både barockmusik och enkel lyrisk melodik.

1944

En centralpunkt i nyare svensk musikhistoria blev ”Måndagsgruppen”, där kompositörer som **Karl-Birger Blomdahl**, **Sven-Erik Bäck** och **Ingvar Lidholm** och andra unga musikmänniskor möttes och stimulerades eller kolliderade i estetiska diskussioner. Ur denna bördiga grogrund spirade den svenska efterkrigstidens modernism. **Hilding Rosenberg** var den vise pedagogen i en äldre generation, Blomdahl blev robust ledargestalt, Lidholm fick vidare konstnärlig räckvidd. I sinom tid tog den nya generationen över nyckelposter i musiklivet – effektivt men också omdiskuterat.

Lästips! Göran Bergendals biografi
Ingvar Lidholm, 2007.

1949

... packade den nygifte Ingvar Lidholm väskan och for med makan Ulla på bröllopsresa – till Darmstadt. Där började kurser och konserter sprida nya, omvälvande konstnärliga budskap – en pedagogik med ett visst dogmatiskt framtidsperspektiv. Han dirigerade sin ”Toccat e Canto” men fick aldrig sitta vid **Arnold Schönbergs** fötter, som det var tänkt. Den unge Lidholm insöp vetgirigt insikter i samtida musikskapande.

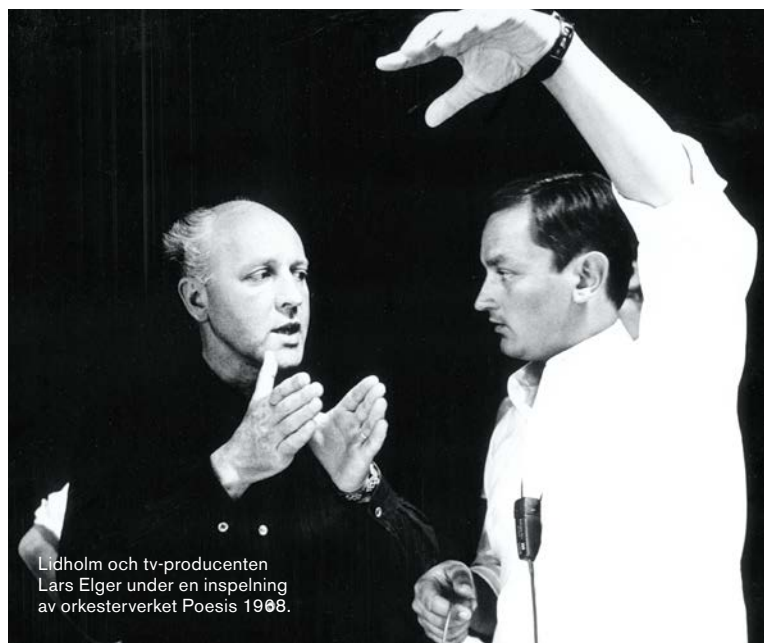
1947

... flyttade Lidholm själv sina gränser, då han fick tjänsten som stadskapellmästare i Örebro, där han ledde det som nu heter **Svenska kammarorkestern**.

1945

... blev det fred i Europa. Gränserna kunde öppnas, den materiella och kulturella återuppbyggnaden kom i gång. Studieresor till sydliga kulturmiljöer kunde äntligen företas.

»Lidholms krav inledde en ny epok i svensk körsång.«

Lidholm och tv-producenten
Lars Elger under en inspelning
av orkesterverket Poesis 1988.

1955

Lidholm var ingen bildstormare, ingen teoretiker. Han hade, om sanningen skall fram, fortfarande förankring i traditionen men var mån om konstnärlig frihet. ”Han går en egen väg, en ensam väg som bär och för uppåt” skrev musikvetaren och kritikern **Ingemar Bengtsson**. Orkesterstycket ”Ritornell” visar kompositörens väg framåt. Där spelar han ut, med **Göran Bergendals** ord ”hela sin klangfantasi och trollar med blåsare och slagverk fram en rik, skarp och skimrande kolorit”.

Uruppförandet 1956 leddes av **Sixten Ehrling**. Verket väckte skilda reaktioner – hyllningar och fördömanden varvades. Senare samma år spelades ”Ritornell” vid en konsert i Stockholm för **ISCM**, Internationella Sällskapet för samtida musik. Då dirigerade **Herbert Blomstedt**.

1957

... lämnade Lidholm Örebro åt dess öde och intog den maktpåliggande positionen som kammarmusikchef på **Sveriges Radio**. Omlokaliseringen till Stockholm innebar ingen kreativ avmattning.

1958

Carl Jonas Love Almqvists dramatiskt/lyriska text ”Skaldens natt” inspirerade Lidholm till ett 40 minuters stycke för sopran, kör och orkester. Hela verket uruppfördes i Hamburg 1959 – en lika storslagen som svårfångad musik.

1963

Lidholm skrev ett drastiskt, nästan provokativt verk, ”Poesis”, som uruppfördes följande år av Stockholmsfilharmonin med Blomstedt som dirigent och **Karl-Erik Welin** som solist vid och i flygeln.

2003

Tonsättarens sista verk blev ännu ett körstycke, ”Grekisk gravrelief” (text: **Kjell Espmark**). Därmed fick en av Lidholms viktigaste stoffimpulser, den antika kulturen, ge en stilenlig slutklang.

1992

Operan ”Ett drömspel”, efter **Strindberg**, mognade länge i tonsättarverkstan. Han hade redan tv-operan ”Holländarn”, också ett Strindbergprojekt. 1992 var ”Ett drömspel” premiärklar på **Kungliga Operan**. Självaste **Götz Friedrich**, tysk förnyare av operaestetik, regisserade, **Kjell Ingebretsen** dirigerade, **Hillevi Martinpelto** kreerade Indras dotter, **Håkan Hagegård** den trånande, grånande Officeren. I rollistans periferi fanns två praktikanter från Operahögskolan: **Carl Unander-Scharin** hette tenoren som sen också blev komponist, den andra rösten tillhörde en då lyrisk sopran – **Nina Stemme**, numera dramatisk.

1970-talet

... då orkesterverken ”Greetings from an old world” uruppfördes i New York och ”Kontaktion” i Moskva.

1965

... tillträdde Lidholm professuren i komposition vid **Musikhögskolan**. Därefter återgick han till Radion. Den konstnärliga karriären fick alltmer internationell prägel, med en kulmen på...

ÅREN IGENOM

Ingvar Lidholm, Eric Ericson och ”det svenska körundret”. De möttes på Musikhögskolan och umgicks i Måndagsgruppen. Ericson startade år 1945 Kammarkören, en ung elitensemble, redo för svåra uppdrag. Lidholm gav dem ”Laudi”, med text från Jobs bok i Gamla Testamentet. Efter ihärdiga övningar uruppförde kören verket hösten 1947. Säkerligen var Kammarkören då ensam i landet om att kunna bemästra materialet. Lidholms krav inledde en ny epok i svensk körsång. I senare tid är det nog något dussintal körer som klarat denna kvalitetsexamen. ”Laudi” skulle följas av ”Canto LXXXI” (text: Ezra Pound, 1956) och ”A cappella-bok”, avsedd att omfatta en rad körsatser; den fullföljdes dock aldrig.

